ROMANY ART WORKSHOP z. s. LIBERECKÝ KRAJ • ČÍSLO 6

Měsíčník RAW

KULTURA / VZDĚLÁVÁNÍ / KOMUNITNÍ ŽIVOT LISTOPAD • 2026

HLAVNÍ TÉMA / MEZINÁRODNÍ DEN ROMSKÉHO JAZYKA

Po stopách romštiny

Z krajské knihovny do školní třídy

Žáci a pedagogové ZŠ Kamenná při workshopu v Jablonci nad Nisou.

V Liberci hledali stopy romštiny v češtině návštěvníci knihovny. O třináct dní později dostali podobný úkol žáci a učitelé v Jablonci nad Nisou. Co všechno může otevřít obyčejná kartička se slovem?

Dvě reportáže na stranách 2 a 3

ÚVODNÍK

Milí čtenáři,

když jsme v listopadu přišli mezi děti na ZŠ Kamenná, do hádání se pustili i jejich učitelé. Podobné chvíle máme na workshopech rádi. Každý může vyslovit svůj tip a zeptat se, jak na odpověď přišli ostatní.

V tomto čísle se vracíme také k lidem, kteří taková setkání umožňují. Patří k nim liberecký tým Roma Leaders i Andrea Davidová z frýdlantského Free clubu.

Redakce Měsíčníku RAW

ROMANY ART WORKSHOP z. s.

DÁLE V TOMTO ČÍSLE

Grantisté u jednoho stolu

Pražské setkání programu ROVA

STRANA 4

Andrea Davidová

Romská osobnost měsíce

STRANY 5–6

Zprávy ze spolku

Granty a workshop v Mladé Boleslavi

STRANA 7

JABLONEC NAD NISOU / 18. LISTOPADU

Když se z celé třídy stanou jazykoví detektivové

V programu „I ty mluvíš romsky… Víš to?“ hledali školáci významy slov. Do pátrání se s nimi pustili i jejich učitelé.

Workshop na ZŠ Kamenná v Jablonci nad Nisou vedl Patrik Kotlár.

SLOVO NA KARTIČCE

Na lavicích se objevily kartičky. Žáci prvního i druhého stupně hádali významy romských slov a hledali jejich souvislosti s češtinou. Svůj tip mohli vyslovit nahlas a porovnat ho s tím, co napadlo spolužáky.

DO HRY VSTOUPILI UČITELÉ

Pedagogové řešili úkoly společně s dětmi. Při hádankách i debatě tak měli všichni příležitost přemýšlet o výrazech, které sami používají. Otázky během workshopu dostaly stejný prostor jako odpovědi.

JAZYK S VLASTNÍ LITERATUROU

Patrik Kotlár představil romštinu jako jazyk s vlastní gramatikou, slovní zásobou i literaturou. Setkání navázalo na liberecký program k Mezinárodnímu dni romského jazyka. Školní sérii finančně podpořil spolek ARA ART.

LIBEREC / 5. LISTOPADU

Tentokrát vedli program sami

Liberecký tým Roma Leaders připravil svou poslední veřejnou akci. V krajské knihovně se hrálo, hádalo a mluvilo o jazyce, který si lidé nesou z domova.

Krajská knihovna v Liberci při setkání k Mezinárodnímu dni romského jazyka.

„Všichni mluví romsky. Jak to?“

Otázka v názvu setkání dala návštěvníkům první hádanku.

PRAKTICKÁ ZKOUŠKA

Účastníci vzdělávacího programu Roma Leaders Liberecko I měli příležitost ukázat, co si z předchozích workshopů odnesli. Jejich úkolem bylo připravit skutečnou komunitní akci a vést program pro příchozí.

U JEDNOHO STOLU

Návštěvníci pracovali v menších skupinách a poté se sešli ke společné debatě. Prostřednictvím her a slovních kartiček hledali původ výrazů a objevovali, která slova v češtině mají kořeny v romštině.

CO SI NESEME Z DOMOVA

Od původu slov vedla cesta k osobnějším otázkám. Co pro nás znamená mateřský jazyk? Jak ho v rodině předáváme dětem? Po programu pokračovaly rozhovory u malého občerstvení. Na listopadové setkání navázaly workshopy pro školy.

PRAHA / 2.–3. LISTOPADU

Grantisté ROVA u jednoho stolu

Do Prahy přijely organizace z Česka a Slovenska podpořené v prvním a druhém kole programu ROVA. RAW zastupoval koordinátor projektu Patrik Kotlár.

Společná fotografie účastníků pražského setkání grantistů.

PONDĚLÍ 2. LISTOPADU

První večer patřil seznamovací večeři. Zástupci spolků tak měli čas poznat se ještě před začátkem pracovního programu.

ÚTERÝ 3. LISTOPADU

Hlavní program uspořádal RomanoNet. Podpořené organizace představily své projekty a sdílely zkušenosti z práce v romských komunitách.

Pracovní část setkání v Praze.

V diskusi byl prostor i pro zpětnou vazbu k programu. Součástí dne byl workshop o využití umělé inteligence v neziskových organizacích.

PROJEKT RAW

Od pasivity k odpovědnosti

V Tanvaldu a Jablonci nad Nisou podporuje RAW zapojení místních Romů do veřejného života. Projekt počítá s podporou místních lídrů, vzdělávacími workshopy a kulatými stoly.

FRÝDLANT / ROZHOVOR S ANDREOU DAVIDOVOU

Jednou bych chtěla přijít na akci jen jako host

Andrea Davidová je rodačka z Frýdlantu. Od roku 2019 působí v komunitním centru Free-club organizace MAS Frýdlantsko, z. s. Vede kroužky, s místními lidmi připravuje oslavy Mezinárodního dne Romů a má na starosti režii festivalu Amaro džives.

Andrea Davidová. Foto poskytnuté redakci.

Andreo, jak ses ke komunitní práci dostala?

Po mateřské dovolené jsem hledala zaměstnání a v roce 2019 jsem nastoupila do Free-clubu. Oslovilo mě, že lidé můžou sami přijít s nápadem a společně ho uskutečnit. Jsem rodilá Frýdlanťačka, takže navazování kontaktů pro mě bylo přirozené. Postupně jsem se začala víc zajímat o principy komunitní práce a dál se v nich vzdělávat. Ve Free-clubu působím jako komunitní pracovnice, ale moje role se podle potřeby mění. Někdy vedu kroužek, jindy pomáhám jako asistentka při komunikaci.

Koho bych u vás potkal, kdybych přišel do klubu?

Potkal bys u nás šestileté děti i seniory. Scházejí se tu Romové, lidé z většinové společnosti i lidé z Ukrajiny. Děti chodí na fotbal, box nebo romské tance, jindy vaříme nebo tvoříme. Maminky si k nám někdy přijdou jen tak sednout ke kávě, popovídat si a na chvíli si odpočinout od každodenních starostí. Právě to mám na klubu ráda. Lidé se tu cítí bezpečně a program můžeme měnit podle toho, co zrovna potřebují nebo na co mají chuť.

Když se blíží Mezinárodní den Romů, čekají nás zhruba tři měsíce společných příprav. Vymýšlíme program, oslovujeme sponzory, zveme veřejnost a zkoušíme hudbu i tanec.

Blíží se advent. Na co se v klubu každý rok těšíš ty sama?

Nejraději mám předvánoční tvoření. Začínáme už kolem Dušiček, kdy vyrábíme výzdobu pro ty, kteří už mezi námi nejsou, a přitom na ně vzpomínáme. Potom přijdou na řadu adventní věnce, vánoční výzdoba a pečení perníčků. Je to naše každoroční tradice. Líbí se mi, že se při tom na chvíli zastavíme a máme čas si popovídat o tom, co jsme za celý rok společně zažili.

FRÝDLANT / ANDREA DAVIDOVÁ

Když se slaví ve Frýdlantu

Kdy nejvíc cítíš, že tvoje práce má smysl?

Hodně to cítím při oslavách Mezinárodního dne Romů. Za velký úspěch považuju, že s námi Romy u jednoho stolu sedí starosta, hasiči i policie a společně domlouváme, jak oslavy proběhnou. Když pak vyjdeme v průvodu do ulic, lidé se můžou zastavit a poznat naši kulturu zblízka. Těší mě, že už s tím lidé na Frýdlantsku každý rok počítají. Z oslavy, kterou jsme začali chystat společně v komunitě, se stala městská akce.

SLOVO REDAKCE

Na Andree si vážíme laskavosti a oddanosti, s jakou se věnuje místním lidem. Právě tím si získala srdce své komunity.

Co všechno máš na starosti při festivalu Amaro džives a kdy si ho sama začneš užívat?

Mám na starosti celkovou režii. Svolávám schůzky, rozděluju úkoly, hlídám termíny a jednám s městem, hasiči i policií. Připravuju také vystoupení našeho dětského tanečního souboru a domlouvám se s lidmi z Free-clubu, kteří na festivalu pomáhají. Po několika ročnících už máme sehraný tým. Produkční řeší kapely, pódium, zvukaře a časový plán. Provozní má zase na starosti věci, jako je úklid areálu, hasičská pěna nebo dráha pro buggy.

Přípravy bývají náročné a někdy je to pěkný stres. Nejraději mám chvíli, kdy už festival běží a já vidím, že si ho lidé užívají. Přijíždějí k nám i lidé z jiných měst. Spojí nás třeba tanec nebo hudba a pak se dáme do řeči i o tom, jak kdo podobnou akci pořádá. Oni si odvezou nějaký nápad od nás a my se zase něco naučíme od nich.

Co by sis do budoucna přála pro Free-club a pro sebe?

Přála bych si, aby Free-club fungoval i za další roky. Aby se lidé ve Frýdlantu pořád měli kde scházet a měli prostor uskutečnit svoje nápady. A já osobně? Jednou bych chtěla přijít na akci, kterou si lidé z komunity uspořádají úplně sami. A já na ni dorazím jen jako host.

ZE SPOLKU / LISTOPAD

Co se děje v RAW

30. LISTOPADU 2026 / MLADÁ BOLESLAV

Workshop pro Klíče a klíčky

V pondělí 30. listopadu povede Patrik Kotlár v Mladé Boleslavi placený workshop pro tým organizace Klíče a klíčky. Tématem budou romské reálie a sociokulturní specifika. Účastníci budou mít při hrách a skupinové debatě prostor přinést vlastní otázky z praxe.

DALŠÍ WORKSHOPY PRO ŠKOLY A TÝMY

V nabídce je také komunitní organizování, výuka základů romských tanců a pěvecký kurz „Vnitřní hlas“.

778 540 738 • info@romanyartworkshop.cz

GRANTOVÉ ŽÁDOSTI

Projekty na roky 2027–2029

Během října a listopadu jsme podali několik žádostí o podporu projektů na období 2027–2029. O granty jsme žádali u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva kultury ČR, v programu Erasmus+ i u Nadace OSF v rámci Fondů EHP a Norska.

ČLENSTVÍ SPOLKU

ARA ART a RomanoNet

Romany art workshop je členem národní kulturní platformy ARA ART a zastřešující organizace RomanoNet. S oběma organizacemi nás pojí i konkrétní práce. ARA ART podpořil naši školní sérii o romštině a RomanoNet uspořádal pražské setkání grantistů ROVA.

Listopad ve zkratce

7. LISTOPADU / Z REDAKCE

Patrik Kotlár prosí spolupracovníky a veřejnost o trpělivost při vyřizování zpráv. Kvůli souběhu pracovních povinností se k e-mailům a zprávám na Facebooku někdy dostane až po několika dnech nebo o víkendu.

8. LISTOPADU / TANEC

„Tvrdě makáme,“ vzkázal taneční soubor Bengale Manusha ve videu ke svému návratu na scénu. Soubor záběry zveřejnil na konci října, v listopadu je pak sdílela skupina Romany art workshop.

14. LISTOPADU / TANVALD

Spolek pozval obyvatele Tanvaldu na veřejnou komunitní akci. Oslovil sousedy různých generací, národností i životních zkušeností. Chce vytvářet příležitosti, při nichž se mohou potkat a lépe se poznat.

PRO CHVÍLI VOLNA / ROMŠTINA HROU

Křížovka s romštinou

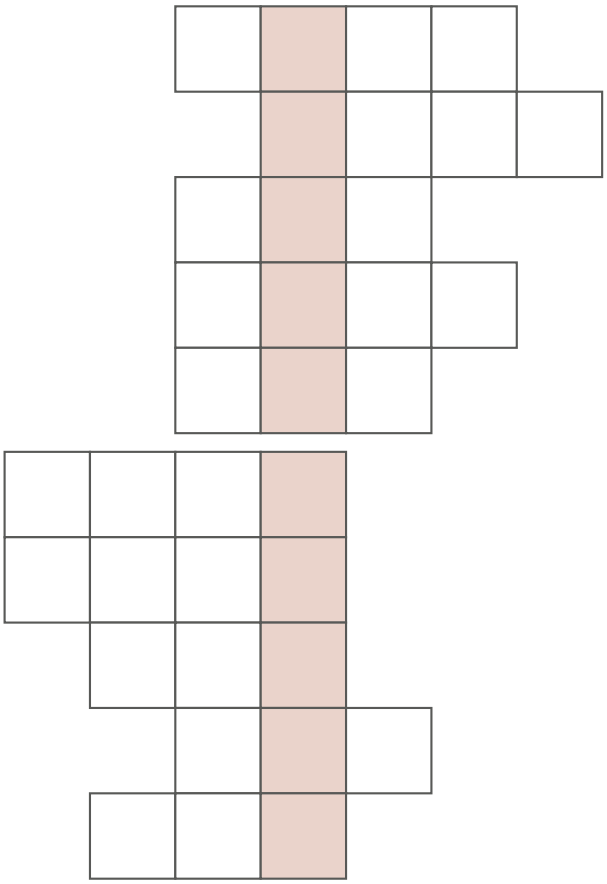
Jak se jmenuje festival, o kterém vypráví Andrea Davidová?

Podle českých nápověd napište do řádků romská slova. Dvojice písmen KH a DŽ patří vždy do jednoho políčka. Tajenku čtěte ve vybarveném sloupci shora dolů. Po pátém řádku začíná druhé slovo.

VODOROVNĚ

1. Ruka
2. Chléb
3. Ucho
4. Cesta
5. Víno
6. Pět
7. Voda
8. Slovo
9. Dům
10. Maso

TAJENKA

MOJE TAJENKA

___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___ ___

NÁPOVĚDA PRO ZAČÁTEČNÍKY

Pokud si nevíte rady, vyberte slovo z nabídky.

drom • kan • kher • lav • maro • mas • mol • pandž • paňi • vast